

merezhi Internet [On the approval of the Procedure for the organization of providing convicts with access to the global Internet] : nakaz Ministerstva yustyttsiyi Ukrayiny vid 19.10.2017 № 3233/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1280-17#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Serhii Babanin, Yuliia Tkach. Access to mediation for persons kept in custody. The article examines the possibilities of access to mediation for persons in custody. It was determined that the Law of Ukraine «On Mediation» provides for the possibility of mediation during pre-trial investigation and court proceedings with the aim of reconciling the victim with the suspect (accused). The practice that has developed in Ukraine today allows us to distinguish two main organizational forms of conducting the mediation procedure – offline and online. Each of these forms has its own peculiarities of both organization and direct implementation. An analysis of the provisions of the legislation regulating the detention of persons in custody allows us to assert that there are no legal restrictions on the access of such persons to both forms of mediation. However, this legislation does not regulate the procedure for granting access to mediation to persons in custody, which makes it practically impossible to conduct mediation with the participation of a prisoner.

Conducting offline mediation with the participation of a prisoner is organizationally a much more complex form compared to the organization of this procedure online. Conducting an online mediation procedure with a person in custody will require coordination of a number of organizational issues, including: coordination of a permit to conduct online mediation and a list of its participants with the person or body conducting criminal proceedings; coordination of the schedule of its implementation with the administration of the detention center; clarification of the technical possibility of mediation participants to participate in this event, etc. The article proposes changes and additions to individual legal acts aimed at resolving the above-mentioned issue, in particular, to the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine «On Pretrial Detention».

Keywords: mediation, detention, online mediation, preliminary detention, suspect, accused, victim.

УДК 351.749(851)

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-245-253



Андрій БАСКО[©]

доктор філософії в галузі права,
докторант

(Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна)

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЄКТУ «ОФІЦЕР СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ» ЯК ФОРМА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ПОЛІЦІЄЮ В ПЕРІОД РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Досліджено передумови, правові засади та шляхи впровадження спільного проєкту МВС, МОН, органів місцевого самоврядування щодо створення безпекового середовища в освітніх закладах, а саме: «Офіцер служби освітньої безпеки».

Встановлено, що запровадження в закладах освіти посади поліцейського охорони закладів освіти є одним із шляхів реалізації Концепції безпеки закладів освіти, схваленої розпорядженням уряду України 07 квітня 2023 р. Метою створення цієї посади є забезпечення безпечного перебування і навчання учнів (дітей) у закладах загальної середньої освіти, надання їм допомоги у разі надзвичайних подій, недопущення, виявлення та припинення порушень публічного порядку та безпеки в межах цього закладу у взаємодії з його адміністрацією.

Акцентовано, що основними завданнями такого поліцейського стане: виявлення порушників правил перебування в закладі освіти, вжиття заходів щодо припинення їхньої поведінки та притягнення до відповідальності; надання учасникам освітнього процесу інформації щодо об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладу освіти (бомбосховища, аварійних виходів та ін.); забезпечення учасникам освітнього процесу можливості швидкого доступу до бомбосховища; вжиття евакуаційних заходів у випадку виявлення небезпечних предметів, загрози життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу; здійснення заходів щодо

© А. Баско, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-9858-257X>

777_av@ukr.net

недопущення вживання в закладі освіти спиртних (алкогольних) напоїв та наркотичних засобів; вжиття заходів профілактики, припинення цькування (булінгу) стосовно дитини в закладі освіти та за його межами; вжиття заходів профілактики, припинення насильства стосовно дитини в закладі освіти та за його межами.

Обґрунтовано положення про необхідність визначення повноважень офіцера як у його посадовій інструкції, так і в Паспорті безпеки закладу освіти; звернено увагу на необхідність урегулювання взаємодії органів місцевого самоврядування з поліцією у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку (в тому числі щодо створення безпекового середовища в закладах освіти) у відповідному Положенні.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, поліція, публічна безпека і порядок, взаємодія, форми взаємодії, проєкт «Офіцер служби освітньої безпеки», напрями впровадження.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів діяльності органів публічної влади є забезпечення прав і свобод дітей, оскільки діти є найбільш незахищеною групою населення, що відповідно до загально визначених міжнародних стандартів потребує вироблення ефективної системи захисту прав і свобод на державному рівні. Важлива роль у цих процесах належить органам Національної поліції, котрі повинні приділяти підвищену увагу питанням формування спільно з представниками влади, громади та суспільства єдиного безпекового простору, охорони та захисту прав і свобод дітей, профілактики адміністративних та кримінальних правопорушень, учинених дітьми та вчинених щодо дітей, зниження рівня дитячої бездоглядності, жебрацтва, наркоманії, втягнення дітей у злочинну діяльність, а також зменшення випадків жорстокого поводження з дітьми та торгівлі ними. Таким чином, саме органи Національної поліції є основним суб'єктом, на який покладається обов'язок щодо ефективної реалізації державної політики у напрямі зниження рівня дитячої злочинності, мінімізації випадків вчинення протиправних дій щодо дітей та удосконалення існуючої системи профілактики правопорушень серед дітей.

Одним із головних завдань поліцейського в умовах збройної агресії росії є створення безпечнішого середовища у навчальних закладах, забезпечення дітей від знаходження в місцях підвищеної небезпеки, надання допомоги для швидкого доступу до укриттів, надання допомоги дитині, яка втратила зв'язок із рідними, забезпечення надання домедичної допомоги та психологічної підтримки у випадку необхідності та вжиття інших заходів, спрямованих на захист прав дитини. Саме з метою реалізації таких завдань поліції за спільної ініціативи Кабінету Міністрів України, органів місцевого самоврядування та МВС України при підтримці Президента України було запропоновано започаткувати пілотний проєкт «Офіцер служби освітньої безпеки» (далі – СОБ) із подальшим його впровадженням як структурної одиниці підрозділів Національної поліції. Мета проєкту – захистити дітей у школах в умовах повномасштабної війни та створити безпекове середовище після війни. Як слушно зазначається у ЗМІ, «важливо, що при цьому офіцер служби освітньої безпеки – це не охоронець, а фахівець з питань безпеки в освітньому закладі, окрім поліцейських навичок та виконання протоколу безпеки, він матиме знання з психології дитини, аби розуміти її та за потреби вчасно допомогти та вжити необхідних заходів, офіцери СОБ стануть медіаторами між адміністраціями шкіл, батьківськими комітетами й дітьми та разом із педагогами працюватимуть над створенням безпечного середовища для дітей» [1].

Слід відмітити, що перші спроби у цьому напрямі були здійснені починаючи з 2016–2017 навчального року у навчальних закладах міст Івано-Франківськ, Львів, Одеса та Київ, коли було впроваджено експериментальну модель співпраці навчальних закладів і поліції «Шкільний офіцер поліції»; поступово ця практика розповсюдилась і в інших містах України. Метою експериментальної моделі було сприяння діяльності навчальних закладів щодо профілактики правопорушень серед дітей та забезпечення безпечного навчального середовища, однак на сьогодні діяльність шкільного офіцера поліції зводиться до профілактичної діяльності поліцейських переважно підрозділів ювенальної превенції, які закріплені за відповідними закладами освіти, та проведення роз'яснювальної роботи серед дітей, однак така діяльність не забезпечує безпеку дітей в умовах воєнного часу.

Слід зазначити, що ідея посилення безпеки в освітньому середовищі, що є прототипом запровадження посади офіцера СОБ, пролунала 21.07.2022 в етері телемарафону «Єдині новини» з вуст Міністра внутрішніх справ Д. Монастирського, який повідомив, що МВС України ініціюватиме масштабування проєкту «Спеціаліст з

безпеки в освітньому середовищі» стосовно діяльності у закладах освіти вихователя безпеки – посадової особи територіальної громади [2]. Але проектом передбачалося, що вихователь безпеки (спеціаліст з безпеки в освітньому середовищі) має бути не поліцейським, а цивільним фахівцем, вихователем, який після відповідного відбору і навчання на базі навчальних закладів системи МВС працюватиме у навчальних закладах територіальних громад – учасниць програми.

Однак подальші агресивні дії росії, що супроводжуються постійними обстрілами населених пунктів України, створюють загрозу, зокрема, безпеці дітей, у зв'язку з чим вищезгадані ідеї трансформувалися в необхідність забезпечення безпеки в освітніх закладах саме поліцейськими, що і зумовило потребу у запровадженні проекту «Офіцер служби освітньої безпеки».

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблематику окремих питань взаємодії органів місцевого самоврядування та Національної поліції в Україні, зокрема щодо впровадження спільних проєктів (шкільного поліцейського, громадського інспектора дорожнього руху, спеціаліста у сфері безпеки та ін.), досліджували на монографічному рівні: О. Бандурка, О. Безпалова, О. Джафарова, О. Кобзар, Р. Миронюк, О. Мердова, М. Лошицький, О. Негодченко, В. Сокурєнко, В. Фатхутдінов, О. Юнін та ін. [3–11]. Сучасні проблеми діяльності органів місцевого самоврядування в умовах військового управління та форми взаємодії з поліцією й іншими правоохоронними органами щодо створення безпекового середовища досліджували О. Батраченко, А. Крищенко, М. Корнієнко, О. Лялюк, Т. Пругатар, С. Лелет та окремі зарубіжні автори, зокрема G. Meershoek [12–17].

Водночас питання ефективності взаємодії органів місцевого самоврядування та поліції у сфері забезпечення життєдіяльності регіону та створення безпекового середовища в умовах воєнного стану висвітлені недостатньо та потребують більш широкого дослідження.

У зв'язку з вищезазначеним **метою** статті є дослідження правового статусу та повноважень офіцера служби освітньої безпеки. Для цього необхідно вирішити таку завдання: визначити правові засади діяльності офіцера служби освітньої безпеки, з'ясувати комплекс та межі його повноважень, встановити форми взаємодії з керівниками освітніх закладів, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами, діяльність яких дотична до створення безпекового середовища в освітніх закладах.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено вище, проєкт «Офіцер служби освітньої безпеки» є новою формою взаємодії органів місцевого самоврядування та поліції, основною підставою створення та запровадження якої став початок повномасштабної війни, що зумовило необхідність винайдення шляхів покращення безпекового середовища в публічних місцях, особливо у закладах освіти України (передусім школах, ліцеях, коледжах), де отримують освіту діти.

Запровадження цього проєкту здійснено на виконання Концепції безпеки закладів освіти, що була схвалена на засіданні уряду 07 квітня 2023 р. [18] на виконання норм Конституції України, національного та міжнародного законодавства щодо захисту прав дітей [19–22]. У концепції визначено основні ключові проблеми безпеки закладів освіти та організації безпечного освітнього середовища в Україні, зокрема: «недостатня кількість об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти; низький рівень відповідності об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладів освіти вимогам щодо необхідної місткості таких об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту та кількості евакуаційних виходів, наявності водопостачання, водовідведення, вентиляції, обігріву, освітлення, засобів зв'язку та Інтернету, засобів надання медичної допомоги, доступності для маломобільних груп населення, а також можливості організації у таких об'єктах фонду захисних споруд цивільного захисту освітнього процесу; низький рівень дотримання вимог законодавства з питань пожежної та техногенної безпеки закладів освіти; застаріла нормативно-правова база у сфері цивільного захисту в частині створення безпечних умов перебування у закладах освіти здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників, адміністрації та інших працівників; відсутність у закладах освіти систем зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження; недоступність більшості закладів освіти та захисних споруд цивільного захисту при закладах освіти для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; відсутність необхідної кількості шкільних автобусів для підвезення

здобувачів освіти та педагогічних працівників до/із закладів загальної середньої освіти; недостатній рівень обізнаності учасників освітнього процесу про їх права, обов'язки та відповідальність; низький рівень обізнаності дітей щодо кіберзагроз та формування безпечної поведінки в Інтернеті; неготовність учасників освітнього процесу до дій в умовах надзвичайних ситуацій, бойових дій; відсутність у працівників закладів освіти навичок надання домедичної допомоги, забезпечення психологічної підтримки здобувачів освіти; обмежений доступ до послуг з охорони психічного здоров'я та психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу під час навчання та роботи з урахуванням впливу військової агресії на їх психічне здоров'я; відсутність комплексної інфраструктури психоемоційної підтримки та психологічної допомоги учасникам освітнього процесу; недостатність умов для інклюзивного навчання та підтримки в освітньому процесі здобувачів освіти, які цього потребують, відповідно до нових безпекових умов» [18].

У концепції зроблено акцент на необхідності вирішення низки проблем безпекового середовища в закладах освіти, котрі покладаються на органи Національної поліції в межах їх повноважень, визначених Законом України «Про Національну поліцію» [23], а саме: відсутність встановленого порядку організації охорони закладів освіти, зокрема із залученням органів поліції охорони (зі встановленням комплексу тривожної сигналізації) з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування; відсутність належної організації пропускового режиму в закладах освіти (огорожі, стаціонарних металодетекторів, системи контролю доступу); недостатній рівень охоплення закладів освіти превентивними поліцейськими послугами, що спрямовані на запобігання та попередження вчинення правопорушень; незнання учасниками освітнього процесу правил безпечної поведінки в побуті та правил дорожнього руху.

Одним зі шляхів створення безпечної інфраструктури закладів освіти визначено забезпечення в установленому порядку охорони закладів освіти із залученням поліції охорони, встановлення у закладах освіти комплексу тривожної сигналізації з підключенням до пунктів централізованого спостереження та реагування, встановлення стаціонарних металодетекторів, облаштування необхідних огорож та здійснення інших інфраструктурних заходів щодо організації безпеки закладів освіти.

Завданням концепції, покладеним на Національну поліцію, котре спрямоване на ефективне попередження та протидію негативним безпековим явищам в освітньому середовищі, є: «посилення поліцейської присутності у закладах освіти з наданням ефективних поліцейських послуг щодо недопущення вчинення правопорушень учасниками освітнього процесу та стосовно них; запровадження системи раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу, ризику нападу на заклад освіти або іншої небезпеки; впровадження алгоритму дій у разі виникнення небезпечних ситуацій, виявлення вибухонебезпечних та інших підозрілих предметів у закладі освіти; удосконалення нормативно-правової бази у сфері громадської безпеки в частині підвищення ефективності попередження та недопущення вчинення правопорушень в закладах освіти» [18].

Для забезпечення реалізації положень концепції щодо посилення поліцейської присутності у закладах освіти 22 грудня 2023 р. Кабінетом Міністрів України затверджено постанову № 1364 «Про внесення зміни до категорій об'єктів державної форми власності та сфер державного регулювання, які підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах» [24].

Згадана постанова передбачає, що заклади освіти державної і комунальної форм власності охоронятиме поліція охорони. Постанова доповнює категорії об'єктів державної форми власності та сфер державного регулювання, що підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2018 р. № 975), новим пунктом «19. Заклади освіти державної та комунальної власності» [24]. Це розширює перелік об'єктів, що підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах.

Одним зі шляхів реалізації вищезгаданої Концепції, що безпосередньо пов'язаний із діяльністю Національної поліції, є запровадження в закладах освіти посади поліцейського охорони закладів освіти, що буде створена в структурі поліції охорони. Поліція охорони є структурним озброєним підрозділом Національної поліції України, тому вона компетентна у створенні безпечних умов навчання. За безпеку дітей

відповідатиме спеціально підготовлений співробітник, який пройшов ретельний відбір, медичне, психологічне обстеження та спеціалізоване навчання. Такий поліцейський разом із педагогами буде здійснювати пропускний режим, забезпечувати публічний порядок та безпеку, реагувати на звернення або повідомлення учнів та вчителів, а також відповідатиме за направлення всіх учасників навчального процесу до укриттів.

Відповідно до покладених завдань поліцейський охорони закладів освіти під час несення служби зобов'язаний: 1) знати: вимоги законодавчих та нормативно-правових актів МВС, розпорядчих документів НПУ, що регламентують діяльність, пов'язану із забезпеченням безпеки фізичних осіб, охороною об'єктів (майна), публічного порядку та безпеки, порядок застосування поліцейських заходів примусу; оперативну обстановку на території обслуговування; 2) діяти, у тому числі попереджати, виявляти та припиняти кримінальні або адміністративні правопорушення в закладах освіти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; 3) забезпечувати особисту безпеку фізичних осіб, охорону об'єктів (майна) в закладах освіти відповідно до вимог нормативно-правових актів МВС, розпорядчих документів НПУ, а також організаційно-розпорядчих документів з питань заходів охорони; 4) вимагати від учасників освітнього середовища дотримання пропускного режиму на об'єктах охорони; у разі виявлення порушень, що створюють загрозу громадянам і публічній (громадській) безпеці, або умов, що сприяють крадіжці майна, вживати заходів щодо ліквідації зазначених умов та припинення виявлених порушень; 5) вживати профілактичні заходи щодо недопущення вчинення правопорушень дітьми та проти дітей як із боку учасників освітнього процесу, так і інших осіб; 6) виявляти, фіксувати правопорушення, вчинені дітьми та проти дітей, і, залежно від виду протиправного діяння, викликати уповноважених суб'єктів поліції для оформлення матеріалів справ та проведення розслідування; 7) забезпечувати охорону місця події (злочину чи правопорушення) до і після прибуття уповноважених суб'єктів оформлення матеріалів; 8) уживати заходи щодо забезпечення оборони об'єктів і охорони майна, а також публічної безпеки і порядку під час виникнення надзвичайних ситуацій (подій) та інших позаштатних ситуацій; 9) надавати невідкладну, у тому числі домедичну, допомогу особам, які знаходяться на об'єкті охорони, а також потерпілим від правопорушень і нещасних випадків, які перебувають у безпорадному або небезпечному для життя та здоров'я стані; 10) забезпечувати учасникам освітнього процесу можливості швидкого доступу до бомбосховища; 11) вживати евакуаційні заходи у випадку виявлення небезпечних предметів, загрози життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу; 12) вживати заходи профілактики, припинення цькування (булінгу) стосовно дитини в закладі освіти та за його межами; 13) вживати заходи профілактики, припинення насильства стосовно дитини в закладі освіти та за його межами.

Реалізація наведених повноважень має здійснюватися офіцером СОБ у тісній взаємодії з керівником закладу освіти, зокрема, його повноваження мають бути прописані також у Паспорті безпеки закладу освіти (він є учасником його розробки та узгодження), наявність якого передбачає спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства освіти і науки України № 685/1013 від 18.08.2023 [25].

Висновки. У підсумку слід зазначити, що запровадження в закладах освіти посади офіцера служби освітньої безпеки є одним із шляхів реалізації Концепції безпеки закладів освіти. Такий поліцейський разом із педагогами буде здійснювати пропускний режим, забезпечувати публічний порядок та безпеку, реагувати на звернення або повідомлення учнів та вчителів, а також відповідатиме за направлення всіх учасників навчального процесу до укриттів. Його основними завданнями стане: виявлення порушників правил перебування в закладі освіти, вжиття заходів щодо припинення їхньої поведінки та притягнення до відповідальності; надання учасникам освітнього процесу інформації щодо об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту закладу освіти (бомбосховища, аварійних виходів та ін.); забезпечення учасникам освітнього процесу можливості швидкого доступу до бомбосховища; вжиття евакуаційних заходів у випадку виявлення небезпечних предметів, загрози життю та здоров'ю учасникам освітнього процесу; здійснення заходів щодо недопущення вживання в закладі освіти спиртних (алкогольних) напоїв та наркотичних засобів; вжиття заходів профілактики, припинення цькування (булінгу) стосовно дитини в закладі освіти та за його межами; вжиття заходів профілактики, припинення насильства стосовно дитини в закладі освіти та за його межами.

Також слід додати, що виконанню завдань та реалізації повноважень офіцера служби освітньої безпеки мають сприяти органи місцевого самоврядування (далі – ОМС), оскільки відповідно до ст. 32 Закону України «Про місцеве самоврядування» ОМС здійснюють управління комунальними закладами освіти, до яких належать у своїй більшості школи, гімназії, ліцеї та ін. [26]. А тому їхні повноваження у сфері взаємодії з поліцією та іншими правоохоронними органами у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку (включно зі створенням безпекового середовища в закладах освіти) мають бути нормативно закріплені у відповідному Положенні, за прикладом Указу Президента України № 1087/2006 від 15.12.2006 «Про заходи щодо зміцнення правопорядку і посилення взаємодії місцевих органів виконавчої влади та правоохоронних органів».

Список використаних джерел

1. У 400 закладах освіти з'явиться поліцейська варта безпеки. *Урядовий портал*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/u-400-zakladakh-osvity-zivavtytsia-politseiska-varta-bezpeky/>.
2. У школах працюватимуть вихователі з безпеки. *Знайшов*. URL : https://znayshov.com/News/Details/u_shkolakh_pratsiuvatymut_vykhovately_z_bezpeky.
3. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Харків ; Дніпропетровськ : Панов, 2015. 316 с.
4. Миронюк Р. В. Правовий статус суб'єктів адміністративно-деліктного процесу: теорія та практика реалізації : монографія. Дніпропетровськ : Видавництво «Ліра», 2013. 396 с.
5. Лошицький М. В. Теоретико-правові засади адміністративно-поліцейської діяльності держави : монографія. Київ : МП «Леся», 2013. 370 с.
6. Фатхутдінов В. Г. Адміністративно-правове забезпечення громадської безпеки України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2017. 449 с.
7. Юнін О. С. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних (поліцейських) підрозділів і можливості його застосування в Україні : монографія. Харків : Ніка Нова, 2014. 456 с.
8. Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options : collective monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. 600 p.
9. Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's national security and defense (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs) : scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 552 p.
10. Кононець В. П., Кравченко І. С. Організація діяльності підрозділів ювенальної превенції органів Національної поліції щодо захисту прав та законних інтересів дітей : навч. посібник. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. 102 с.
11. Юнін О. С., Мороз В. П., Пісоцька К. О., Тищенко І. О., Нестерцова-Собакарь О. В. Адміністративна діяльність підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : навч. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 160 с.
12. Батраченко О. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України щодо забезпечення публічної безпеки і порядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Суми, 2017. 218 с.
13. Крищенко А. Взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами забезпечення у сфері забезпечення публічної безпеки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 4. С. 164–170.
14. Корнієнко М. Адміністративно-правові основи взаємодії територіальних підрозділів національної поліції та органів місцевого самоврядування у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 379–384. URL : http://www.lsej.org.ua/1_2022/96.pdf.
15. Лялюк О. Деякі питання взаємовідносин органів та посадових осіб місцевого самоврядування з органами внутрішніх справ, прокуратури, Служби безпеки, судовими органами та органами юстиції. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 31. С. 61–74.
16. Плугатар Т., Лелет С. Взаємодія органів Національної поліції з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні. *Law. State. Technology*. 2023. № 1. С. 3–9. URL : <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/lst/article/view/267>.
17. Meershoek G. Creating modern, community-oriented police: some dutch experiences. *Philosophy, Economics and law review*. 2023. Vol. 3. No. 1. P. 210–217. URL : https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/3_1/210-217.pdf.
18. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 р. № 301-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-p#Text>.
19. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
20. Загальна декларація прав людини : Декларація ООН від 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
21. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Ратифікована Законом України від 17.07.1997. URL :

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

22. Декларація прав дитини від 20.11.1959. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text.

23. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.

24. Про внесення зміни до категорій об'єктів державної форми власності та сфер державного регулювання, які підлягають охороні органами поліції охорони на договірних засадах : постанова Кабінету Міністрів України від 22 грудня 2023 р. № 1364. URL : <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-vnesennia-zminy-do-katehorii-objektiv-derzhav-a1364>.

25. Про затвердження Порядку раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України від 18.08.2023 № 685/1013. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1583-23#Text>.

26. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

Надійшла до редакції 24.02.2024

Прийнято до опублікування 04.03.024

References

1. U 400 zakladakh osvity z'iavytsia politseiska varta bezpeky [A police security guard will appear in 400 educational institutions]. *Uriadovyi portal*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/u-400-zakladakh-osvity-z'iavytsia-politseiska-varta-bezpeky/>. [in Ukr.].

2. U shkolakh pratsiuvatymut vykhovateli z bezpeky [Safety educators will work in schools]. *Znaishov*. URL : https://znaishov.com/News/Details/u_shkolakh_pratsiuvatymut_vykhovateli_z_bezpeky. [in Ukr.].

3. Kobzar, O. F. (2015) *Politseiska diialnist v Ukraini: administratyvno-pravovyi aspekt* [Police activity in Ukraine: administrative and legal aspect] : monohrafiia. Kharkiv ; Dnipropetrovsk : Panov. 316 p. [in Ukr.].

4. Myroniuk, R.V. (2013) *Pravovyi status subiektiv administratyvno-deliktnoho protsesu: teoriia ta praktyka realizatsii* [Legal status of subjects of the administrative-delict process: theory and practice of implementation] : monohrafiia. Dnipropetrovsk : Vydavnytstvo «Lira». 396 p. [in Ukr.].

5. Loshytskyi, M. V. (2013) *Teoretyko-pravovi zasady administratyvno-politseiskoi diialnosti derzhavy* [Theoretical and legal foundations of administrative and police activity of the state] : monohrafiia. Kyiv : MP «Lesia». 370 p. [in Ukr.].

6. Fatkhutdinov, V. H. (2017) *Administratyvno-pravove zabezpechennia hromadskoi bezpeky Ukrainy* [Administrative and legal provision of public security of Ukraine] : dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07 / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv. 449 p. [in Ukr.].

7. Yunin, O. S. (2014) *Zarubizhnyi dosvid administratyvno-pravovoho rehuliuвання diialnosti pravookhoronnykh (politseiskyykh) pidrozdiliv i mozhyvosti yoho zastosuvannia v Ukraini* [Foreign experience of administrative and legal regulation of law enforcement (police) units and possibilities of its application in Ukraine] : monohrafiia. Kharkiv : Nika Nova. 456 p. [in Ukr.].

8. *Police activity in Ukraine and European countries: modern standards and unification options* : collective monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2021. 600 p.

9. *Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's national security and defense (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs)* : scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 552 p.

10. Kononets, V. P., Kravchenko I. S. (2020) *Orhanizatsiia diialnosti pidrozdiliv yuvenalnoi preventsii orhaniv Natsionalnoi politsii shchodo zakhystu prav ta zakonnykh interesiv ditei* [Organization of the activities of juvenile prevention units of the National Police bodies regarding the protection of the rights and legitimate interests of children] : navch. posibnyk. Dnipro : Vydavets Bila K.O. 102 p. [in Ukr.].

11. Yunin, O. S., Moroz V. P., Pisotska K. O., Tyshchenkova I. O., Nestertsova-Sobakar O. V. (2023) *Administratyvna diialnist pidrozdiliv yuvenalnoi preventsii Natsionalnoi politsii Ukrainy* [Administrative activity of juvenile prevention units of the National Police of Ukraine] : navch. posibnyk. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 160 p. [in Ukr.].

12. Batrachenko, O. (2017) *Administratyvno-pravovi zasady diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy shchodo zabezpechennia publichnoi bezpeky i poriadku* [Administrative and legal principles of the National Police of Ukraine in ensuring public safety and order] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Sumy. 218 p. [in Ukr.].

13. Kryshchenko, A. (2017) *Vzaiemodiia Natsionalnoi politsii z inshymy subiektamy zabezpechennia u sferi zabezpechennia publichnoi bezpeky* [Interaction of the National Police with other security entities in the sphere of public security]. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*. Vyp. 4, pp. 164–170. [in Ukr.].

14. Korniienko, M. (2022) *Administratyvno-pravovi osnovy vzaiemodii terytorialnykh*

pidrozdiliv natsionalnoi politzii ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u sferi zabezpechennia publichnoi bezpeky i poriadku [Administrative and legal bases of interaction between territorial divisions of the national police and local self-government bodies in the sphere of ensuring public safety and order]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 1, pp. 379–384. URL : http://www.lsej.org.ua/1_2022/96.pdf. [in Ukr.].

15. Lialiuk, O. (2016) Deiaki pytannia vzaiemovidnosyn orhaniv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia z orhanamy vnutrishnikh sprav, prokuratury, Sluzhby bezpeky, sudovymy orhanamy ta orhanamy yustytzii [Some issues of the relationship of local self-government bodies and officials with internal affairs bodies, the prosecutor's office, the Security Service, judicial bodies and justice bodies]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia*. Vyp. 31, pp. 61–74. [in Ukr.].

16. Pluhatar, T., Lelet, S. (2023) Vzaiemodiia orhaniv Natsionalnoi politzii z orhanamy mistsevoho samovriaduvannia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [Interaction of the National Police with local self-government bodies under martial law in Ukraine]. *Law. State. Technology*. № 1, pp. 3–9. URL : <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/1st/article/view/267>. [in Ukr.].

17. Meershoek, G. (2023) Creating modern, community-oriented police: some dutch experiences. *Philosophy, Economics and law review*. Vol. 3. No. 1, pp. 210–217. URL : https://phelr.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/3_1/210-217.pdf.

18. Pro skhvalennia Kontseptsii bezpeky zakladiv osvity [On the approval of the concept of security of educational institutions] : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 07 kvitnia 2023 r. № 301-r. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-2023-p#Text>. [in Ukr.].

19. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996 [The Constitution of Ukraine dated June 28, 1996]. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>. [in Ukr.].

20. Zahalna deklaratsiia prav liudyny [Universal declaration of human rights] : Deklaratsiia OON vid 10.12.1948. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text. [in Ukr.].

21. Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod vid 04.11.1950 [Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms dated November 4, 1950]. Ratyfikovana Zakonom Ukrainy vid 17.07.1997. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text. [in Ukr.].

22. Deklaratsiia prav dytyny vid 20.11.1959 [Declaration of the Rights of the Child dated November 20, 1959]. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_384#Text. [in Ukr.].

23. Pro Natsionalnu politziiu [On the National Police] : Zakon Ukrainy vid 02.07.2015. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2015. № 40-41. St. 379. [in Ukr.].

24. Pro vnesennia zminy do katehoriï ob'ektiv derzhavnoi formy vlasnosti ta sfer derzhavnoho rehuliuвання, yaki pidliahaiut okhoroni orhanamy politzii okhorony na dohovirnykh zasadakh [On making changes to the categories of state-owned objects and spheres of state regulation that are subject to protection by security police bodies on a contractual basis] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 22 hrudnia 2023 r. № 1364. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennia-zminy-do-katehoriï-ob'ektiv-derzhav-a1364>. [in Ukr.].

25. Pro zatverdzhennia Poriadku rannoho poperedzhennia ta evakuatsii uchashchykh osvithnoho protsesu v razi napadu abo ryzyku napadu na zaklad osvity [On the approval of the Procedure for early warning and evacuation of participants in the educational process in the event of an attack or risk of an attack on an educational institution] : nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy, Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 18.08.2023 № 685/1013. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1583-23#Text>. [in Ukr.].

26. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On local self-government in Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 r. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1997. № 24. St. 170. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andriy Basko. Implementation of the «Educational Security Service Officer» project as a form of interaction between local self-government bodies and the police during the period of martial law. The prerequisites, legal principles and ways of implementing a joint project of the Ministry of Internal Affairs, the Ministry of Internal Affairs, and local self-government bodies regarding the creation of a safe environment in educational institutions – the Officer of the Educational Security Service – have been studied.

It has been established that the introduction of the position of police guard of educational institutions in educational institutions is one of the ways to implement the Concept of Security of Educational Institutions, approved by the order of the Government of Ukraine on April 7, 2023. The purpose of creating this position is to ensure the safe stay and education of students (children) in educational institutions of secondary education, providing them with assistance in case of emergency events, prevention, detection and termination of violations of public order and security within the limits of this institution in cooperation with its administration).

It was emphasized that the main tasks of such a police officer will be: identifying violators of the rules of staying in an educational institution, taking measures to stop their behavior and bringing them to justice; provision by the participants of the educational process of information regarding infrastructure facilities supporting the educational institution (bomb shelters, emergency exits, etc.); ensuring the possibility of quick access by the participants of the educational process to the bomb shelter; taking

evacuation measures in case of detection of dangerous objects, threats to life and health of participants of the educational process; taking measures to prevent the use of alcohol (alcoholic beverages) and narcotics in the educational institution; taking preventive measures, stopping harassment (bullying) of a child in an educational institution and beyond; taking preventive measures, stopping violence against a child in an educational institution and beyond.

The provision on the need to define the officer's powers both in his job description and in the Security Passport of the educational institution is substantiated; drew attention to the need to regulate the interaction of local self-government bodies with the police in the field of ensuring public safety and order (including the creation of a safe environment in educational institutions) in the relevant Regulation.

Keywords: *local self-government bodies, police, public safety and order, interaction, forms of interaction, «Educational Security Service Officer» project, directions of implementation.*

УДК 343.81

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-253-258



Катерина БУРЯК[©]

кандидат юридичних наук

*(Український державний хіміко-технологічний
університет, м. Дніпро, Україна)*

ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ ПРОКУРАТУРОЮ ЗЛОЧИННОСТІ У СІМЕЙНІЙ СФЕРІ

Розглянуто загальносоціальні заходи запобігання прокуратурою злочинності у сімейній сфері. Доведено, що, незважаючи на значну кількість наукових розробок стосовно злочинності у сімейній сфері, проблема загальносоціального запобігання залишається однією з актуальних у кримінологічній науці. Це пов'язане з тим, що вчинення особою-кривдником або кривдницею кримінального правопорушення викликає природне занепокоєння родини за своє життя, благополуччя сім'ї і безпеку дітей, а також знижує довіру до державної політики у сфері запобігання злочинності. Виокремлено ознаки загальносоціальних заходів із запобігання прокуратурою злочинності у сімейній сфері, на підставі чого сформульовано їх авторське визначення. Виокремлено недоліки загальносоціальних заходів запобігання злочинності у сімейній сфері, з-поміж яких: наявність прогалин та колізій у нормативно-правових актах, що потребує постійного пошуку виходу із тієї чи іншої ситуації; проблеми координації діяльності прокуратури з іншими правоохоронними органами, судом та органами місцевого самоврядування; велика криза інституту сім'ї та моральних цінностей в умовах російсько-української війни тощо.

Ключові слова: *загальносоціальні заходи, запобігання, прокуратура, злочинність, сімейна сфера, кривдник, кривдниця.*

Постановка проблеми. Оскільки серед завдань дослідження злочинності у сімейній сфері нами виділено прокуратуру як суб'єкт запобігання такій злочинності, що є неодмінною умовою зниження кримінальної ситуації в сім'ї та своєчасним застосуванням до кривдника або кривдниці кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення, у представленому дослідженні було вирішено розглянути саме загальносоціальні заходи запобігання прокуратурою злочинності у сімейній сфері.

І хоча у чинному Законі України «Про прокуратуру» вилучено спеціальну норму щодо діяльності прокуратури як суб'єкта запобігання кримінальним правопорушенням взагалі, підтримуємо позицію вітчизняних вчених, котрі розглядають проблему запобігання злочинності саме через діяльність органів прокуратури (Л. Барбарош, І. Богатирьов, Д. Тичина, М. Пузирьов та ін.).

Більше того, прокуратура, посідаючи особливе місце в системі охорони прав людини в Україні, відіграє важливу роль у координації антикриміногенного потенціалу правоохоронних органів щодо запобігання кримінальним правопорушенням, що